

VIẾT CHO NGƯỜI "ĐÃ CHẾT"

(Bài 69)

I.

***/ San Jose, thứ Sáu, Sep. 15/2017 8:52 AM.**

Đọc những giòng biên chuyện từ **2015—2016**, thấy rõ là tôi đang mãi mê truy đuổi theo dấu vết người tình Âm Nhạc?

Nếu nhìn như anh Văn Thanh hoặc anh Peter thì đúng là tôi may mắn vì có một lúc đến hai “người tình Văn Chương & Âm Nhạc”. Nhưng đặt vào chính tôi mới thấy rằng đó lại là điều KHÔNG MAY chút nào.

Lý do? Xin đáp: Làm sao một con người có thể tìm ra an bình khi cứ phải bị đứng vào thế ngã ba đường **CHỈ ĐƯỢC QUYỀN CHỌN MỘT** con đường để bước?

Tâm trạng tôi luôn luôn bị xung đột giữa điều phải chọn ấy. Cả hai “người” đều được tôi yêu thương. Cả hai “người” cùng giang tay cho tôi níu rất kịp thời kịp lúc ở những cơn tận cùng tuyệt vọng. Hai dạng thức đam mê đối nghịch chòn vòn *trong trái tim* và *giữa cái đầu* khiến mình cứ phải đau khổ. ***Sự tranh co mơ hồ giữa Cây Đàn và Cây Bút đã tạo thành con người tôi lúc nào cũng bị xung đột nội tâm.***

Thật chẳng sung sướng gì. Viết lại dòng diễn biến các sự kiện xảy ra từ 2003 qua tác phẩm này là tôi muốn truy tìm xem ***sự ám ảnh thế nào của từng khuôn mặt?*** Ở đây không phải là “đi tìm thời gian đã mất”. Cái gì “*mất thì đã mất rồi*” (như lời anh Văn Quang nói), nhưng trong cái “Mất” của tôi lại cứ thấy “Còn” hoài mới đúng là khổ. Loạt bài Viết Cho Người Đã Chết đã gần hoàn tất, vậy mà ***“khuôn mặt Định Mệnh vẫn chưa thực sự tìm ra”***.

Thôi, để tìm sau vậy.

Giờ viết chút xíu về cô bé tên Giang, nhân vật hỗ trợ đắc lực vào cái ước muốn “đi tìm người tình Âm Nhạc”.

Cô bé thật lạ, lớn hơn Âu Cơ chỉ một tuổi. Mùa Tết năm 2014, về Nha Trang, một đêm cùng Âu Cơ tìm đến thăm người chị dâu anh Nguyễn Ngọc Thùy. Tại đây, gặp Giang lần đầu. Cô bé vóc người mảnh mai nhỏ nhắn, nói năng vui vẻ, là cháu dâu gọi anh Thùy bằng Chú.

Khi biết ra tôi là “*người con gái năm xưa có mặt trong đám tang chú Thùy*”, cô tỏ ra thích thú đặc biệt. Chừng đọc bản văn viết về anh Thùy, cô càng thích hơn. Tình cảm dần dà biến thành nỗi ngưỡng mộ, quý mến sau khi đọc thêm những tác phẩm khác của TTBG.

Mãi đến mùa hè 2015, biết tôi có mặt tại Nha Trang, một đêm cô tìm đến, mời đi uống café.

Trong buổi café, nhiều lần thấy cô trả lời điện thoại ai đó... Hỏi, thì Giang thú nhận:

“Gia đình chồng và cả chồng con không ai ưa Cô khi họ nghĩ ‘*vì Cô mà chú Thùy tử trận!*’ Biết Cô về, con phải ‘trốn’ chồng con, đi uống café với Cô.”

Thật quả choáng người! Tâm trạng tôi biến đổi nhanh từ trạng thái vui vẻ sang sự hụt hẫng! Thêm cô đơn và thấy nhớ da diết Âu Cơ, đưa con gái nhỏ tri-âm-tri-kỷ.

Lại nghe Giang nói:

"Nhưng với anh Hiệp thì con biện bạch rằng, '*Nếu cô Thu Vân không phải là người chung thủy, việc gì cô giữ những lá thư chú Thùy trong mấy chục năm, để nhờ đó mà đám con cháu mới biết Chú là ai. Phải nói rằng cảm ơn cô TVân mới đúng.*'"

Thuở đầu chỉ thế.

Khi đọc tác phẩm viết về TNH, Giang bị ám ảnh bởi hai câu thơ tôi ghi nơi đầu trang nhất:

*“Chim đi mỗi cánh bay tìm tổ
Ta biết tìm đâu một tâm lòng?”*

Vậy là “*cái ý muốn lập một cái tổ cho con chim thiên di Thu Vân mỗi cánh bay về*” được từng chút từng chút thành hình bằng một quán café đọc sách, chơi nhạc tại Dalat, định sẽ khai trương mùa Noel 2016.

Cuộc đời, không ai có thể biết trước việc gì xảy đến cho mình ở bước kế tiếp. Tôi cũng vậy. Anh Ngọc cũng vậy. Giang cũng vậy. Lời cầu “chúc an bình” trong tất cả mọi lá thư Uyên Thao gửi TV, quả thật chỉ là “lời cầu chúc” mà thôi!

||.

***/ Thư gửi Hoàng Hà Giang**

Date: Tue, 28 Jul 2015 03:17:45 +0000

Giang thương,

Cô rất cảm kích tấm lòng con đã dành cho cô trong ý hướng mở ra một quán café Âm Nhạc mời cô hợp tác. Cô rất muốn về sống tại Nha Trang những ngày cuối đời, và việc kiếm sống bằng một quán café là điều cô mơ ước. Nhưng cô nói thật, quán café Âm Nhạc như mình từng nói sẽ rất khó ăn nếu mình ít vốn cầm cự, và chính cá nhân cô cũng nhận thấy không đủ khả năng cáng đáng. Cái ý "*mở đường và để lại cho những thế hệ đi sau một cái gì giá trị...*" như con nói bữa nọ là điều cô vẫn chiêm nghiệm xưa nay.

Tuy nhiên, nhận thấy khả năng bây giờ của cô là Văn Chương nhiều hơn Âm Nhạc, nên có bắt tay vào quán, cô nghĩ nếu để cho cô điều hành về lãnh vực chữ nghĩa thì sẽ hợp với cô hơn.

Lấy ví dụ, thay vì một quán café âm nhạc thì mình tạo nên một quán thiên về đọc sách và luận bàn chữ nghĩa. Còn âm nhạc chỉ là điều phụ, hứng thú thì biểu diễn chơi cho khách nghe, chứ cô không muốn tự trói mình vào trong một bồn phạt bắt buộc; như thế cô không còn là một nghệ sĩ mà chỉ là một nhạc công, niềm hứng cảm trong cô rồi cũng sẽ cạn dần đi.

Riêng về quán văn chương, cô vẫn có thể vừa bán café kiếm sống, lại cũng vừa sáng tác. Dăm ba tháng cho xuất bản một tác phẩm như loại Truyện Dịch hay Tài Hoa Mệnh Bạc... Tại VN, ít ra cũng đã có nhà xuất bản ở Hà Nội mua sách cô (tháng 8/2015 họ sẽ cho phát hành quyển GÃ LÃNG DU, bản Cô dịch từ tác phẩm Le Grand Meaulnes của Alain-Fournier thì chuyện cái tên mình quen với độc giả, cũng là một ưu thế cho quán café của mình. Thỉnh thoảng mình vẫn có thể tổ chức các buổi đọc thơ, đọc sách cho khách thưởng ngoạn văn chương. Khi đó, một "câu lạc bộ chữ nghĩa" không phải là không thể có. Lâu dần, người ta đâm quen và tìm đến với mình.

Một điều nhấn mạnh: Cô vẫn biết ở VN, ngành văn chương chưa được thoải mái tự do bằng ngành âm nhạc, vì vậy khi quyết định tiếp tục cầm cây viết ở VN, cô sẽ chỉ chọn viết các loại sách nước ngoài không dính dáng gì đến VN để có thể KHÔNG vô tình bị vướng mắc vào chính trị. Nếu cô tự có khả năng mua bán thì điều này cô đã làm từ lâu. Nhưng nếu có Giang hỗ trợ về mặt kinh doanh thì phần còn lại là Văn Chương, cô có thể dàn dựng thu hút những người yêu sách tìm đến.

Đó mới chính là *"mở đường và để lại cho những thế hệ đi sau một cái gì giá trị"* rất hấp ý và khả năng cô.

Trong đầu cô còn nhiều tác phẩm chưa được in ra. Và từ lâu sở dĩ bỏ đàn mà cầm viết là bởi cô nghĩ *"Cũng cùng một thời gian cho cả hai công việc thì Văn chương làm lợi cho nhiều người, trong khi Âm nhạc chỉ một mình cô thụ hưởng niềm vui."*

Vị thế MỘT NHÀ VĂN có giá trị cao hơn vị thế MỘT NHẠC SĨ. Một câu lạc bộ Văn Chương ít thu hút khách hơn một câu lạc bộ âm nhạc trên mặt doanh thu, nhưng một khi đã thu hút thì *"người đọc sách là người có tâm hồn sâu sắc hơn giới thưởng ngoạn kia"* vẫn sẽ tìm đến trung thành.

Tìm hiểu bấy lâu thì cô thấy VN có quá nhiều quán café Âm nhạc, trong khi quán café duy nhất ở Câu lạc bộ Văn chương số 81 đường Hiền Vương (cũ) Sài Gòn, khách toàn thuộc giới Văn chương và Âm nhạc cùng bạn bè họ tìm đến hằng ngày đông nườm nượp như đi mua tôm tươi.

Bên Mỹ, thành phố San Francisco gần vùng cô ở có MỘT quán café Văn chương, bề ngoài đơn giản lụp xụp nhưng bên trong chứa đầy sách; người sáng lập ra nó cách đây 100 năm, lúc đầu chỉ là một thi sĩ CHƯA nổi tiếng, vậy mà nó còn tồn tại cho đến ngày nay cũng với cái bề ngoài lụp xụp như vậy, và thu hút cả đến khách ngoại quốc từ phương xa tìm tới kể từ khi cái tên của thi sĩ kia đã trở thành nổi danh.

Và lại, phải chăng cái hướng của cô cháu mình là chỉ muốn *"để lại cho đời một cái gì ích lợi..."*, mà trong một đất nước như đất nước mình, vấn đề DÂN TRÍ mới là cần thiết hơn cả?

Cô KHÔNG có tham vọng mở ra một đường hướng văn chương mới như nhóm Tự Lực Văn Đoàn ngày xưa, mà chỉ muốn kiếm sống bằng phương tiện bán café để từ đó NUÔI ước vọng chữ nghĩa của mình. Biết đâu Trời ngó lại, sau khi nhắm mắt, quán café của mình vẫn có thể lưu lại một dấu ấn nào đó cho Nha Trang?

Thương mến, Cô BG.

□

***/ Nhận thư anh Văn Quang**

Subject: Chia sẻ với anh chị một ý định trong mùa nghỉ hè 2015

Jul 27 at 8:42 PM

Cảm ơn chị Bông Giấy,

Tôi đã đọc hết lá thư và hiểu rõ ý chị. Ý tưởng làm một quán café đọc sách cũng rất hay, nhưng địa điểm và khung cảnh chi phối nhiều thứ.

Nếu ở Nha Trang thì tuyệt, nhưng phải chọn chỗ yên tĩnh có thể nhìn ra biển, không cần sang trọng, chỉ cần trang trí cho hợp với người trí thức.

Sách vở chẳng có gì đáng ngại, có nhiều cách thu hút sách của nhiều tác giả. Cần có vài cái laptop cho khách tiện tra cứu.

Tôi chắc quán này chịu đựng một thời gian đầu ít khách, nhưng càng lâu dài khách càng đông, kể cả khách du lịch nếu biết làm quảng cáo. Nó có thể sống mãi với thời gian.

Văn Quang.

□

***/ Thư TTBG gửi Hoàng Hà Giang.**

Cali ngày 10 tháng 8/2015

Giang thương,

Anh San vừa gọi điện thoại trò chuyện với cô, chuyển đạt lại rõ ràng cái ý của con.

Như vậy là chuyện mở ra một quán café cho Cô có nơi trở về sống nốt những ngày cuối đời là “có thật”. Cô không ngờ, Giang ạ. Mấy đêm rồi cứ suy nghĩ mãi điều này, Cô thấy rõ ràng là “*có một cái gì rất linh thiêng trong câu chuyện giữa chú Thùy và Cô 47 năm xưa.*”

Con có biết, trong suốt một dòng đời tình cảm đầy bão tố, chỉ hình ảnh chú Thùy là “*sống trọn vẹn và đẹp đẽ nhất*” trong tâm hồn Cô? Điều này khó giải thích, nhưng, như có lần nói với con ở quán café một đêm Nha Trang mới đây, (và cũng nhiều lần nói với Âu Cơ khi nó thắc mắc rằng “*Tại sao ngày đó Mẹ không đáp lại mối tình bác Thùy?*”) thì “*chính cái chết của Chú lại là điều SỐNG MÃI trong ký ức cô.*”

Sống, với nhiều tâm trạng khác nhau trong trái tim đa cảm của mình: *Hối hận, xót xa, vinh danh, suy tưởng.*

Chú Thùy ra đi lặng lẽ với mỗi tình cảm, nhưng Chú đâu hay rằng chính điều đó đã khiến Chú “*được Cô đưa lên ngôi vị độc tôn*”.

Trong đời Cô, có hai người đàn ông tử trận khi đang yêu cô: Chú Thuận Văn Chàng Võ Bị 20 Dalat và chú Nguyễn Ngọc Thùy, khóa 25 Trừ Bị Thủ Đức.

Nhưng với chú Chàng, tình cảm cô khi ấy chỉ là của một đứa nhỏ ngưỡng mộ hoài bão "dành lại đất Chàm" của ông anh lớn. Còn chú Thùy lại khác. Cô KHÔNG yêu chú Thùy theo tình yêu nam nữ, nhưng rất THƯƠNG chú. Thương, như với một người anh, và cũng xót xa khi thấy người anh đó đau khổ, mà lại là đau khổ VÌ MÌNH. Do đó mới có việc cô cắt đứt luôn tình yêu của chú Đại Úy Vũ dành cho trong CÙNG THỜI GIAN gặp gỡ chú Thùy để dần bước một mình trên con đường riêng cô.

Bây giờ, sau khi cuộc đời đã trải qua biết bao thăng trầm, từ lời gọi xin bài "khẩn thiết" của anh bạn nhà văn Uyên Thao, năm 2003 cô mới cho chào đời Khóc Người Thiên Thu, nội dung bao gồm những lá thư chú Thùy viết cho cô ngay giữa chiến trường Quảng Ngãi đạo 1968.

Biết bao độc giả đọc các dòng đời của cô đều tỏ bày rằng "*Hình ảnh nhân vật Nguyễn Ngọc Thùy là sáng giá hơn cả.*" Họ yêu mến nhân vật đó, đặc biệt từ mỗi tình cảm của Chú đã dành cho cô.

Có điều cô "*không bao giờ ngờ rằng trong số những độc giả đọc bản văn lại có cả con nữa!*" Điều này càng lúc càng làm cho cô thêm suy nghĩ. Và cô tự hỏi, phải chăng để "cảm ơn" tấm lòng vẫn tưởng nhớ Chú mà Chú đã đưa đẩy cô đến trò chuyện với con "*chính ngay trên cái nơi đã từng đặt quan tài Chú*" một ngày trong 40 năm cũ?

Trong sự gặp gỡ của cô và con, kéo theo mỗi cảm tình sâu sắc con dành cho cô, có cái gì thật là huyền bí. Lúc gần đây, cô cứ hay tự hỏi: Có phải sự "huyền bí" này do Chú Thùy tạo ra cho hai chúng mình? Bởi vì thú thật với con, từ rất lâu rồi cô mất niềm tin về nhân thế, gần đây nhất là chuyện Âu Cơ đã đánh sập những tin tưởng còn sót lại trong cô.

Vậy mà cô lại gặp con đúng ngay thời điểm "*tất cả với cô đều tan hoang hết*".

Lại nhiều đêm cô cứ tự hỏi:

"Phải chăng Chú Thùy đang trở về để 'trả nợ' cô tác phẩm Ngư Ông Và Biển Cả mà ngày từ già ra đi rồi chết luôn, Chú đã mượn cảm theo lên máy bay độc?"

Đó là một tác phẩm rất nổi tiếng của Hemingway, nhà văn Mỹ. Câu chuyện kể về sức phấn đấu ghê gớm của một ngư ông trên biển rộng để câu cho được một con cá lớn. Cuối cùng khi biển êm sóng lặng, người ta thấy ông kéo về chỉ một bộ xương trơ của cá. Ý nghĩa câu chuyện nói lên điều Con Người rất nhỏ bé trong tay Định Mệnh (Thiên Nhiên) nhưng không vì vậy mà Con Người chịu thua Định Mệnh. Cho dù cái chiến thắng cuối cùng của lão ngư ông chỉ là một bộ xương trơ thì cũng nói lên điều rằng "*Định Mệnh có khi vẫn phải bó tay trước ý chí phấn đấu của Con Người!*"

Câu chuyện đó ám ảnh cô hoài mỗi lần lại dẫm chân lên một khúc quanh Định Mệnh. Năm 2008 khi mua cái nhà Lương Sơn, Âu Cơ đã nói với cô:

"Có lẽ bác Thùy đang 'trả nợ' cuốn sách kia nên giúp mình mua được căn nhà đối diện ngay làng chài này?"

Giang thương,

Cảm ơn con về tất cả những gì đã đổi cho cô. Việc mình dự tính thì cô sẽ cùng với con theo đuổi và thực hiện, còn chuyện Thành hay Bại chỉ là việc mình chưa thể nói.

Đọc sách cô, con biết là suốt đời cô đi tìm một tri kỷ. Cái tựa tác phẩm cô tặng con trong kỳ nghỉ hè vừa qua trích từ hai câu thơ cô làm:

*"Chim di mỗi cánh bay tìm tổ
Ta biết tìm đâu một tấm lòng?"*

Đó cũng chính là tiếng nói chân thật trong cô.

26 năm qua cô tưởng là đã tìm ra kẻ tri âm qua Âu Cơ, nhưng cái rụp, điều này hỏng.

Bây giờ ở chặng cuối đời, phải chăng Định Mệnh buông tha nên đưa con lại? Con không phải là một người đàn ông, cũng không là người thân, người bạn như tất cả những người cô viết trong các tác phẩm. Con chỉ là một kẻ hậu sinh nhưng đọc cô rất kỹ, hiểu cô sâu sắc trên từng giòng ý tưởng nhỏ của cô.

Gần đây khi nghĩ về con, cô cứ hay tự hỏi:

"Phải chăng TRONG CON CÓ LINH HỒN CHÚ THUY ản hiện, đeo đuổi để xót thương cho từng đoạn đường thống khổ của cô kể từ năm 1968? Phải chăng lúc này cô hoàn toàn không vương bận nhân tình thế thái thì Chú lại trở về để an ủi tâm hồn cô?"

Mấy đêm qua, cô hình dung rất nhiều đèn quán café của mình ở Nha Trang. Bỏ hẳn nước Mỹ để về sống tại Nha Trang... là ước mơ của cô trong nhiều năm tháng.

Bây giờ, ước mơ đang sắp biến thành Sự Thật... thì cô chỉ van xin Định Mệnh đừng "đánh" cô gục trên điều ấy nữa. Cái tên của con, Hoàng Hà Giang, một nhân vật rất đặc biệt trong những trang viết cuối đời, "đã hình thành trong óc cô" với cái mỉm cười rất dung tha của Định Mệnh. Mong lắm vậy thay!

Thương và rất cảm ơn con,

Cô Thu Vân.

[]

***/ Nhận thư Hoàng Hà Giang.**

Nha Trang, ngày 11/8/2015

Cô thương nhớ,

Con đang viết thư cho cô trong một quán Café tương tự như cái quán của mình, nhưng chỉ khác là ngồi ở đây rất sáo rỗng, nó chỉ hợp cho "thế hệ cúi đầu" lui tới (những người kéo nhau ra quán Café mà cứ chăm chăm vô cái smart phone) để rồi ra về trong vô vị, chán ngán.

Thì cái quán Café Văn Chương Âm Nhạc của mình không chỉ là ước mơ của cô, hoài bão của con, mà còn là ĐIỂM SÁNG của cả thế hệ (nếu mình có cách lôi kéo, dẫn dắt họ rời smart phone để tới với mình).

Con nghĩ trong tâm mỗi con người đều chứa đựng những hay ho, chỉ có điều ai cũng bị chi phối bởi "lý lẽ của vật chất". Nếu gạt bỏ được cái áo vật chất thì cốt lõi ai cũng tốt (chứ không như cô đã từng mất niềm tin vào thế nhân).

Con sợ sự phũ phàng của vật chất sẽ làm tan biến những điều tốt đẹp của con với cô, cho nên con không muốn nói chuyện hôm trước con và cô đã thống nhất cho anh Hiệp nghe. (...)

Bằng cách nào thì con vẫn rất muốn đồng hành với cô gây dựng quán café (tỏ ám để con chim di bay về).

Con đã trả lời những gì mà cô băn khoăn. Con tin nếu chú Thùy còn sống thì cũng giống như bác Ngọc, sẽ ủng hộ cho ý tưởng của hai cô cháu mình. Bởi vì ý tưởng này nếu bỏ đi "cái tôi nghệ sĩ của cô", bỏ đi "hoài bão viễn vông của con" (có người đã nói như vậy) thì cũng còn rất nhiều tâm hồn cô đơn lạc lõng trong xã hội vật chất bây giờ cần một chỗ dựa tinh thần.

Con mong mọi chuyện sẽ tiến triển tốt đẹp.

Rất đau lòng khi cô nói đã quen với những bất ngờ xảy ra. Con không muốn có bất ngờ nào ngoài dự định, bởi vì mọi thứ đã nằm gọn trong suy tưởng của con, của cô và ở cả người thanh niên 25 tuổi tên Nguyễn Ngọc Thùy

[]